

Odporúčané spôsoby citovania výstupov alebo použitia generatívnej umelej inteligencie na Univerzite Komenského v Bratislave¹

1. Spôsoby citovania použitia nástrojov UI

1.1. Použitie nástrojov umelej inteligencie

- odporúčame na začiatok práce v rámci čestného vyhlásenia týkajúceho sa originality práce uviesť:

„Čestne vyhlasujem, že celú prácu na tému „.....“, vrátane všetkých jej príloh a obrázkov, som vypracoval/vypracovala samostatne, a to s použitím literatúry uvedenej v priloženom zozname a nástrojov umelej inteligencie. Vyhlasujem, že nástroje umelej inteligencie som použil v súlade s príslušnými právnymi predpismi, akademickými právami a slobodami, etickými a morálnymi zásadami za súčasného dodržania akademickej integrity a že ich použitie je v práci vhodným spôsobom označené.“

1.2. Formálna úprava textu

(napr. kontrola pravopisu, prediktívne dopĺňanie slov, úprava štylistiky, nástroje na tvorbu referencií)

- netreba v práci citovať.

1.3. Použitie automatických prekladačov

(napr. Google Translate, DeepL)

- odporúčame príslušný preložený odsek označiť zdrojom pôvodného textu podľa príslušnej citačnej normy a poznámkou „*Preložené nástrojom [NÁZOV NÁSTROJA]*“.

1.4. Použitie nástrojov generatívnej umelej inteligencie (napr. príprava podkladov a štruktúry textu, vyhľadávanie a sumarizácia zdrojov) pri tvorbe práce, ktoré **nie je doslovným alebo parafrázovaným znením výstupu použitého nástroja UI**

- odporúčame uviesť aspoň všeobecné vyhlásenie:

¹ Cieľom uvedeného modelu je jednoduchosť použitia študentmi aj pedagógmi a vedeckými pracovníkmi a zároveň čo najvernejšie dodržanie akademických štandardov a postupov. Model je tiež koncipovaný s ohľadom na posledné vydanie citačnej normy ISO 690 (<https://itlib.cvtisr.sk/clanky/nove-pravidla-citovania-podla-iso-690-z-roku-2021/>).

Zahraničné univerzity majú k citovaniu použitia generatívnej UI rôzny prístup (napr. <https://guides.libraries.psu.edu/LLMs>), pričom samotná ISO 690 sa tejto problematike zatiaľ nevenuje (jej aktuálne medzinárodné vydanie je z roku 2021). Z možných variantov navrhujeme ten, kde samotnej službe či modelu generatívnej UI nie je pripisované „autorstvo“. Názov je prefixovaný písmenami UI výhodou je, že priamo z bibliografického odkazu aj citácie bude na prvý pohľad zrejmé, že ide o text generovaný umelou inteligenciou, a v zozname bibliografických odkazov budú všetky prípady využitia generatívnej UI „pohromade“. Tak isto napr. APA odporúča, aby každé použitie UI bolo výslovne uvedené v citovanom texte spôsobom napr. na otázku „aká je korelácia medzi pesticídmi a populáciou motýľov“ **text generovaný pomocou ChatGPT uvádza, že „....“** ([Pesticídy a motýle] 2024). Vzhľadom na snahu nepreťažovať text sa však prikláňame k nami navrhovanej štruktúre a odporúčame deklarovať využitie UI priamo pri názve, a to v citácii aj bibliografickom odkaze.

Zvolený variant odráža citovanie „príspevku na webovej stránke“.

„Pri príprave tejto práce boli použité nástroje UI [ZOZNAM NÁSTROJOV] za účelom [DÔVOD]. Za správnosť výslednej podoby textu zodpovedá autor/ka.“

2. Spôsobu citovania výstupov nástrojov UI (doslovné alebo parafrázované znenie)

2.1. Štruktúra bibliografického odkazu

[UI Názov dodaný autorom textu], (rok). Online. In: *Názov služby*. Verzia. Dostupné na: služba/distribútor, URL/URI. [dátum zobrazenia]. Poznámka.

Vysvetlivky:

- [UI Názov dodaný autorom textu] je označenie zdroja vygenerovaného umelou inteligenciou, preto bude označenie UI uvedené pri všetkých takýchto zdrojoch a zároveň bude dodaný názov ako stručné, skrátené vyjadrenie témy, stanovenej v rámci UI ako zadanie. Nemusí ísť preto o doslovné znenie.
- Názov služby je model/názov UI, napr. MidJourney, ChatGPT atď.
- Verzia označuje aktuálne použitý model, verziu, či „vydanie“ UI, prípadne (ak je údaj dostupný) aj jej časovú verziu.
- Služba/distribútor je spoločnosť prevádzkujúca službu.
- URL/URI je permalink na generovaný výstup pri službách, ktoré vytvorenie týchto odkazov poskytujú, pri ostatných je to odkaz na domovskú stránku danej služby.
- [dátum zobrazenia] je presný dátum využitia služby.

Poznámka deklaruje zadanie, čiže pre akú činnosť bola UI využitá, napr. Sumarizácia textu autora práce. Získanie abstraktu z diela: Výpočet. Popis metodiky. Návrh spôsobu riešenia atď.

Príklad bibliografického odkazu v súlade s ISO 690 (Harvardský systém)²:

[UI Informačné systémy], (2024). Online. In: *ChatGPT*. Verzia 4. Dostupné na: OpenAI, <https://chat.openai.com/share/54b738af-6cd9-4a6e-90b6-1c3c81b10bcf>. [zobrazené 2024-02-05]. Zadanie: „Definuj informačné systémy z pohľadu informačnej vedy“.

2.2. Štruktúra citácie

([UI Názov] rok)

Príklad citácie (Harvardský systém):

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit ([UI Informačné systémy] 2003).

² Harvardský systém bol v starších vydania/prekladoch označovaný ako systém prvého údaja a dátumu.